

ეპატაჟურობა თანამედროვე ქართულ ლიტერატურაში

ნინო ცაავა

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
მეცნიერებისა და ხელოვნების ფაკულტეტზე შედარებითი
ლიტერატურათმცოდნეობის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების
მოთხოვნების შესაბამისად*

პროგრამა: უცხო ენათა ფილოლოგია და შედარებითი
ლიტერატურათმცოდნეობა

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ლევან ცაგარელი,
პროფესორი, დოქტორი.

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2022

ედვინება ზეზოს, რასაკვირველია

განაცხადი

როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

ნინო ცაავა, 08.02.2022

მადლობა

მადლობა ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტს და ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტს სამაგისტრო საფეხურზე სწავლის შესაძლებლობისთვის.

დიდი მადლობა მინდა გადავუხადო ჩემს ხელმძღვანელს, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის სრულ პროფესორს, ბატონ ლევან ცაგარელს, რომლისგანაც თემაზე მუშაობის პროცესში ვიღებდი საჭირო რჩევებსა და უკუკავშირებს. ასევე, დიდი მადლობა მას გულისხმიერებისა და თანადგომისთვის.

მადლობა ჩემს ოჯახს, რომელიც ყოველთვის გვერდით მიდგას და ჩემს მეგობარს თათული თედიაშვილს მხარდაჭერისა და გვერდში დგომისთვის.

აბსტრაქტი

წინამდებარე კვლევა ლიტერატურული ეპატაჟით ინტერესდება. კვლევის მიზანია, დაადგინოს ის სოციალური ფაქტორები, რომლებიც ლიტერატურულ ეპატაჟს განაპირობებენ. ამრიგად, კვლევას საფუძვლად უდევს დაშვება, რომ ლიტერატურული ეპატაჟი სოციალურად კონსტრუირებული ფენომენია. წინამდებარე ნაშრომში დისკურსის კრიტიკული ანალიზის მეთოდებით გაანალიზდება ზაზა ბუჭულაძის *ხსნადი კაფკა*, ერეკლე დეისაძის *საიდუმლო სირობა* და ლაშა ბუღაძის *პირველი რუსი*. აღნიშნული ტექსტების შერჩევას საფუძვლად უდევს, თავად საზოგადოების რეაქცია, რომელიც აჟიოტაჟსა და ამ ტექსტების ეპატაჟურად შეფასებაში გამოვლინდა. დისკურსანალიზურ მიდგომასთან ერთად გამოყენებული იქნება კონტენტანალიზური მიდგომა. ნაშრომში რეცეფციის პროცესი გაანალიზდება კონტენტანალიზური მიდგომების გამოყენებით.

კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ ქართული საზოგადოება განსაკუთრებით მგრძობიარეა ისეთი საკითხების მიმართ, როგორებიცაა ენა, ისტორია, რელიგია და ტრადიციები, რადგან ქართველების თვითიდენტიფიკაცია სწორედ ამ ღირებულებებს ეფუძნება და მათ ნორმირებული ხასიათი გააჩნიათ. ქართული რეალობა კი მუდმივად თვითგადარჩენისკენ მებრძოლ ერთეულად ხასიათდება, შესაბამისად, ის ტექსტები, რომლებიც არაფორმალურად დადგენილ საზოგადოებრივ ნორმებს ეწინააღმდეგება, არის გაკიცხული, გარიყული, ამორალურად შეფასებული და უგულვებელყოფილი. ხოლო ის დისკურსები, რომლებიც დომინანტურ როლს ითავსებენ (მაგალითისთვის, რელიგიური, ანტილიბერალური, აპოკალიფსური, ეთნიკურ-ნაციონალისტური, ანტიგლობალური და ა.შ.) და შესაბამისად, ფლობენ სოციალურ ძალაუფლებას, აწესებენ კონტროლს. კონტროლის ერთ-ერთი მექანიზმი კი არის დომინანტ ნორმებთან და დისკურსებთან შეუთავსებელი მხატვრული ტექსტების

ეპატაჟურად, შესაბამისად საშიშად, მიუღებლად და ამორალურად გამოცხადება. წინამდებარე კვლევაში დადგინდა, რომ ლიტერატურული ეპატაჟი არის სოციალურად კონსტრუირებული მოვლენა.

საკვანძო სიტყვები: ლიტერატურული ეპატაჟი, სოციალური კონსტრუქტივიზმი, რეცეფცია, დისკურსი, ღირებულებები, ფრეიმები, ქართული ლიტერატურა.

Aabstract

The subject of this research is scandalous literature. The aim of the research is to identify those social factors that make scandalous literature scandalous, therefore the research is based on an idea that scandalous literature is a social construct. In the following research critical discourse analysis method will be used to analyze “Instant Kafka” by Zaza Burchuladze, “last bullshit” by Erekle Deisadze and “first Russian” by Lasha Bugadze. The stories were chosen because they caused increased interest and outrage in the society, which therefore gave the stories the reputation that is mentioned above. Along with the critical discourse analysis method content analysis method will be used. In the research reception process will be analyzed using content analysis method.

The research has shown that Georgian society is especially sensitive when it comes to the topics like : language, history, religion and traditions because they are strongly connected with self-identification of Georgian people and expressing ideas that oppose widely acceptable opinions in those areas is considered to be taboo, therefore the stories that try to break this taboo or go against unwritten rules that are normalized in the society get criticized, rejected, neglected and called immoral. Contrary to the example above the discourses that dominate (for example discourses on religion, anti-liberalism, apocalypses, ethnic-nationalism, anti-globalism and etc.) posses the social power and impose control. One of the ways of imposing control is declaring stories that oppose dominant discourses

scandalous, therefore dangerous, unacceptable and immoral. The research has shown that scandalous literature is a social construct.

Key words: scandalous literature, social construct, reception, discourse, values, frames, Georgian literature.